

Van Ommeren-Averink

Dit gebied is echter door de Regering-Marijnen heilig en on-aantastbaar verklaard. De Minister heeft zich b.v. op de vraag van de geachte afgevaardigde mevrouw Gerda Brautigam, lid van de Tweede Kamer, waar de prijsstijgingen zich het meest voordeden, wijselijk op de vlakke gehouden en wilde geen onderscheid maken tussen groothandel, kleinhandel en fabrikanten.

Als een soort anti-climax op dit wetsontwerp hebben wij in-tussen vernomen de beslissing van deze Minister om de prijs-maatregel voor dakpannen weer in te trekken. Ik zou hiervoor enige opheldering willen vragen. Waarom is dit gebeurd? Was de prijsmaatregel niet meer noodzakelijk?

Voorts is de Minister plotseling gekomen met de opheffing van de verticale prijsbinding zonder dat hierover beraad-slagingen in het parlement hebben plaatsgevonden. Dergelijke ingrijpende besluiten behoren ons inziens aan het parlement te worden voorgelegd. Wij vrezen, dat het prijsbeleid van de Regering er op uitloopt, dat de belangen van de middenstand, zeer groot in aantal, in het gedrang komt en dat deze nog verder zullen worden aangetast.

Ik zou nu enkele opmerkingen willen maken over de prijs-politiek in het algemeen, mijnheer de Voorzitter. In november 1963 zijn bij de algemene politieke beschouwingen in deze Kamer van verschillende kanten opmerkingen gemaakt en is de Minister aangesproken over de toenmalige golf van prijsstijgingen. De Minister heeft toen tegen het gebruik in het woord genomen. Hij leefde toen in de sfeer van „wij moeten elkaar geen prijsstijgingen aanpraten“. Deze prijsstijgingen waren er echter. De prijsmaatregelen, die onder druk zijn tot stand gekomen, hebben dit bewezen, al kwamen die maatregelen laat. Ik wil op de situatie van toen niet verder ingaan, doch er slechts aan herinneren, dat de Minister bij die gelegenheid heeft ge-zegd dat hij ervoor wil zorgen, dat wij volgend jaar niet een ontwikkeling krijgen, op grond waarvan men moet zeggen: de lonen zijn verhoogd, maar de prijzen zijn zo sterk omhoog gegaan; wij moeten daartegen bepaalde maatregelen nemen. Tegen dat indekken wilde hij mede het prijs-beleid richten. Deze woorden heeft de Minister gesproken bij de algemene politieke beschouwingen. Inderdaad, het heeft geen zin over prijsbeleid of prijspolitiek te spreken zonder het geheel in ogenschouw te nemen, zoals men evenmin een ziekte kan bestrijden zonder de samenhang te vinden met andere verschijnselen in het zieke lichaam. Wij leven nu vier maanden in het nieuwe jaar. Wanneer wij de situatie van nu bekijken, moet vastgesteld worden, dat een flink deel van de loonsverhoging opgaat aan de stijging van kosten van levens-onderhoud. Een ander deel verdwijnt naar de loon- en in-komstenbelasting. De totaalsom, die daardoor naar de staatskas is gevloeid, is niet mis.

De tijd is nu aangebroken dat, als dit wetsontwerp wordt aangenomen, de Minister bij het vaststellen van het loon- en prijsbeleid de prijsbeheersing allereerst gaat toepassen bij Minister Witteveen. Deze en met hem de Regering-Marijnen verlangt te veel! De loon- en inkomstenbelasting moet nu snel en noodzakelijk herzien worden in dalende lijn. Het hele zaakje van de belastingheffing is het niet pluis; dat moet veranderen zodat hierdoor verlichting komt. Als econoom moet de Minister toch inzien, dat de harmonisering die binnen de E.E.G. plaats-vindt en die naast de wereldgrondstoffenprijzen de oorzaak is van de prijsstijgingen, in Nederland disharmonie verwekt, die door andere maatregelen weer opgeheven moet worden. De belastingdruk is in de andere E.E.G.-landen aanzienlijk lager dan in Nederland, terwijl het loonpeil nog achterligt.

Voor het verzekeren van een redelijk levenspeil is meer nodig dan dit prijzenwetje. Prijsbeheersing blijft noodzakelijk. Naast de openlijke prijsverhoging is er nog steeds de sluipende prijs-stijging, door verpakkingen te vernieuwen en de inhoud ver-minderen of van slechter kwaliteit maken. Daartegen wordt bitter weinig gedaan; ik merk er althans niets van, als ik bood-schappen doe.

Tot slot wil ik graag de mening van de Minister horen over het opnieuw stijgen van de prijs van koffie. Is deze prijsver-

Van Ommeren-Averink e. a.

hoging met toestemming van de Minister geschied? Zijn er geen oude voorraden, die voor de oude prijs kunnen worden uitverkocht?

Verder zou ik de Minister graag willen vragen, wat de Regering denkt te ondernemen tegen de speculatie in grond en huizen.

De Voorzitter: Het geachte lid heeft zich naar mijn mening wel ietwat buiten de perken van het wetsontwerp begeven, maar voor het schetsen van de achtergrond kon het haar misschien dienen.

De heer Terwindt (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Nu ik voor de eerste maal vanaf deze plaats het woord voer, spijt het mij, dat hier een wetsontwerp aan de orde is, waartegen-over ik mij nogal kritisch zal moeten opstellen. Het ware mij liever geweest hier een onderwerp te behandelen, waarvan ik wist, dat er tussen mij en deze bewindsman weinig verschil van mening bestond.

Bij de mondelinge behandeling, mijnheer de Voorzitter, van de wijziging van de Prijzenwet aan de overzijde van het Binnenhof is de Minister uitvoerig ingegaan op de actuele sociaal-economische situatie, waarin ons land zich momenteel bevindt. Ik geloof, dat het juist is dit wetsontwerp inderdaad tegen deze achtergrond te bezien. Algemeen maakt men zich thans zorg over de economische ontwikkeling van ons land op wat langere termijn. Het beleid, dat in de afgelopen jaren erop was gericht om de economie zijn eigen weg te laten kiezen, vertoont thans duidelijk de sporen van een overheidsbeleid, dat gericht is op afremming van de economische activiteit.

De actuele sociaal-economische situatie blijkt ook volgens de stukken mede de achtergrond te moeten vormen voor de aanvulling der Prijzenwet. De memorie van toelichting spreekt van een bevoegdheid van uitzonderlijke aard, waarvan slechts gebruik gemaakt dient te kunnen worden, indien zich in het sociaal-economische leven ernstige spanningen voordoen. Die spanningen zullen zich in de komende tijd blijven voordoen. Hadden in de achter ons liggende jaren de grondstoffenprijzen een dalende tendens, wij weten, dat wij in 1964 met een be-langrijke invoerprijsstijging zullen moeten rekenen. Wij zullen opnieuw geconfronteerd worden met E.E.G.- en landbouw-stijgingen. Alle te zamen zullen deze een sterk opwaartse druk uitoefenen op de kosten van levensonderhoud. Een van de belangrijkste doelstellingen van het loon- en prijsakkoord, dat verleden herfst tot stand gekomen is, was om daardoor te komen tot een zekere ontspanning op de arbeidsmarkt. Nu wij een klein halfjaar verder zijn en terugzien op het effect, dat dit akkoord in de praktijk heeft, moeten wij constateren, dat de gemiddelde loonstijging veel groter is geworden dan einde oktober van verleden jaar verondersteld werd en dat van een ontspanning op de arbeidsmarkt voorlopig geen sprake is. Het natuurlijk gevolg van deze grotere loonsverhoging is de toeneming van de vraag naar goederen. Indien de prijzen kunstmatig laag gehouden worden, zoekt de extrakoopkracht uitbreiding van de gevraagde hoeveelheid. Dit betekent dus, dat bij flinke prijsstijgingen van consumptiegoederen de on-gunstige beweging van de betalingsbalans gematigder zal zijn en voorts dat eerder de kans bestaat op een werkelijke ont-spanning op de arbeidsmarkt. Hier staat echter tegenover, dat grote prijsstijgingen sociaal ongewenst zijn; men denke b.v. aan de groepen, die een klein vast inkomen genieten en het feit, dat deze prijsstijgingen te zijner tijd weer nieuwe loon-eisen zouden kunnen oproepen. Onze fractie, mijnheer de Voorzitter, is het derhalve geheel eens met het beleid, dat door de Regering in dezen gevoerd wordt, nl. te vermijden, dat wij in een loon-prijsspiraal terechtkomen. Terecht acht de Regering de nadelige gevolgen van een loon-prijsspiraal groter dan een minder ongunstige betalingsbalans en een snellere ontspanning van de arbeidsmarkt.

Na de loon- en prijs-golf, die in de eerste maanden van dit jaar niet onverwacht over ons land is gegaan, laat het zich

Terwindt

aanzien, dat de situatie op het gebied van de lonen en de prijzen momenteel gelukkig iets stabiel is geworden. Men moet zich echter wel realiseren, dat de sociaal-economische — en zoals in de stukken staat ook de sociaal-psychologische — spanningen ten gevolge van alles, wat zich rondom de jaarwisseling voltrokken heeft, nawerken en ook nu nog groot zijn, en ik begrijp, dat men bij het te voeren beleid hieraan niet zonder meer voorbij kan gaan. Een deel van mijn fractie, mijnheer de Voorzitter, maakt zich om deze reden ook nu nog grote zorgen over de ontwikkeling van ons prijspeil en meent, dat de prijsstabiliteit in gevaar is. Mede om de spanningen, waarover ik zo juist sprak, te doen verminderen, menen deze leden, dat de grotere bevoegdheid, waarom de Minister vraagt, nodig is. Zij menen, dat in het aan de orde zijnde wetsontwerp voldoende waarborgen tegen willekeur en rechtsonzekerheid zijn ingebouwd. Zij zullen daarom gaarne hun stem aan dit wetsontwerp geven.

Hoe centraal men het anti-inflatoire overheidsbeleid ook moet zien, toch rijzen bij mij een aantal vragen. Volgens de prognose van het Centraal Planbureau zal de gemiddelde loonsom per werknemer in de bedrijven dit jaar met 16 pct. stijgen. Voor de overheidsdienaren nog iets meer. De te verwachten prijsstijging zal 7 pct. gaan bedragen, welk cijfer blijkens uittalingen van de Minister een taakstellend karakter heeft gekregen. Als wij ons voorts realiseren, dat dit cijfer van 7 pct. mede is opgebouwd uit de verhoging van enkele indirecte belastingen (sigaretten en benzine), een verhoging van het huurpeil, prijsverhogende E.E.G.-maatregelen, verhoging van prijzen van agrarische producten en de stijging van het invoerprijspeil, dan vraag ik mij met zorg af of in de eerste plaats de uit deze situatie voortvloeiende overconsumptie niet tot nog grotere spanningen zal leiden en in de tweede plaats, of voor het bedrijfsleven nog enige ruimte kan overblijven voor het realiseren van de nodige diepte-investeringen, mede om daardoor de werkgelegenheid voor onze snelgroeiende bevolking op langere termijn te garanderen. Bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer heeft de geachte afgevaardigde de heer Roolvink gezegd, dat, als de Minister erin slaagt de prijsstijgingen dit jaar tot 7 pct. te beperken, hij de Minister met „enige terughoudendheid” zou gelukwensen, „want”, zo voegde de heer Roolvink er aan toe, „het zou weleens kunnen zijn, dat wij dan komen te staan voor de verschuiving der moeilijkheden naar het jaar 1965”. Ik sluit mij bij deze uitspraak gaarne aan. Wij moeten oppassen, dat het met de prijzen niet dezelfde weg op gaat als destijds met de lonen. Door de prijzen te lang kunstmatig op een te laag peil te bevriezen, is het gevaar niet denkbeeldig, dat de spanningen zo groot worden, dat wij in de toekomst op een ongelegen moment voor een aanpassing zullen worden gesteld. Er moet een evenwichtige ontwikkeling tot stand komen, zowel van het reële loonpeil als van de prijzen, opdat zowel de investeringen als de werkgelegenheid — op lange termijn gezien — geen zorgen zullen baren.

Naast de bespreking van dit wetsontwerp tegen de achtergrond van de actuele sociaal-economische situatie meen ik, dat dit wetsontwerp ook moet worden gezien tegen de achtergrond van de samenwerking van het bedrijfsleven met de Minister van Economische Zaken, zich uitend in afspraken over spelregels bij het prijsgedrag. Men kan zich mijns inziens hiervan niet abstraheren. Dit moge blijken uit de formulering van het wetsvoorstel zelf, dat spreekt over:

„Met afwijking van hetgeen alsdan voor de betrokken goederen of diensten gebruikelijk is”.

Uit de memorie van toelichting blijkt te dien aanzien, dat hierbij in hoofdzaak wordt bedoeld op het door een ondernemer anders handelen dan overeenkomt met de prijsgedragsregels.

Mijnheer de Voorzitter! De huidige prijsgedragsregels zijn tot stand gekomen na het loon- en prijsakkoord in november van het vorige jaar. Zij zijn mede afgestemd op het aanpassings-

karakter van de operatie op het gebied van de lonen en prijzen, zoals wij die allen hebben gewild. In het licht van het toen genomen besluit, geloof ik, dat het een aanvaardbare overeenkomst is geweest. De doorberekenningsmogelijkheid is daarin beperkt tot het aanpassingskarakter van de te verwachten loonontwikkeling.

De voorgestelde wetswijziging heeft nu vooral betrekking op omstandigheden, die zich kunnen voordoen bij het voeren van prijsbeleid aan de hand van prijsgedragsregels. Daarbij wil ik toch nog weleens naar voren brengen, dat men in het algemeen te weinig oog heeft voor het feit, dat die prijsgedragsregels en de Prijzenwet elkaars complementen vormen. In onze economische orde zou een andere gestructureerde prijzenwet, een prijzenwet, die ten principale prijsregelende bevoegdheid aan de overheid zou geven en die niet alleen maar als stimulans medium zou kunnen worden gehanteerd, voor het overgrote deel van de bevolking onaanvaardbaar zijn. Als wij ons dus goed het karakter van de huidige Prijzenwet voor ogen houden en haar zien, zoals ook de voorganger van de geachte bewindsman, minister De Pous, haar indertijd heeft geïntroduceerd, nl. als gevende een uiterste bevoegdheid, als laatste oplossing, dan volgt daaruit, dat aan dat laatste, in tijden van spanningen in het sociaal-economisch leven, iets vooraf dient te gaan. Welnu, dat zijn de prijsgedragsregels, die in overleg tussen de Minister en het bedrijfsleven tot stand komen en welke het bedrijfsleven zich zelf daarna als het ware oplegt.

Het is duidelijk, mijnheer de Voorzitter, dat zonder prijsgedragsregels, die door het bedrijfsleven aanvaard zijn en algemeen worden nagekomen, zoals ook de Minister bij de behandeling van dit wetsontwerp aan de overzijde nogmaals heeft verklaard, de Prijzenwet niet hanteerbaar is. Van de andere kant vormt zij het sluitstuk op de prijsgedragsregels, dat bij te recht juridisch niet-afdwingbare afspraken binnen het bedrijfsleven, voor de overheid een laatste middel bedoelt te zijn om in situaties, zoals wij die thans kennen, te kunnen optreden. Vanuit deze constructie heb ik gesproken van een complementaire werking van prijsafspraken in een markteconomie en de Prijzenwet, zoals wij die thans kennen. In tijden van laagconjunctuur of gelijkmatige economische ontwikkeling hebben wij noch het een, noch het andere nodig. Thans, nu een reeds jaren durende stijgende welvaart te constateren valt, een gelukkige situatie, mijnheer de Voorzitter — laten wij toch vooral niet nalaten de overwegend gunstige kant daarvan te zien — blijkt, dat zowel de prijsgedragsregels als de Prijzenwet — in hun samenhang bezien — onmisbaar zijn en moeten worden nageleefd, mede in het belang van de consument. Voorwaarde voor een aanvaardbare complementaire werking is, dat de prijsgedragsregels voor het bedrijfsleven uitvoerbaar zijn en blijven en dat de Prijzenwet haar complementaire karakter blijft behouden. Wij kunnen ons thans, eind april, en de situatie van het laatste half jaar overziende, afvragen of de wijze, waarop en de mate, waarin de Minister gemeend heeft de Prijzenwet te moeten hanteren, juist is geweest. Het antwoord ligt besloten op de vraag of inderdaad het prijsbeleid niet te straf is geweest. Het antwoord van de Minister gaat daarentegen de andere richting uit. Naast kleine versoepelingen van de prijsgedragsregels wordt door hem beoogd een verscherping van de Prijzenwet. Daarmede wordt m.i. het noodzakelijke evenwicht verbroken. De Prijzenwet schiet daarmede over haar doel heen, nl. om door middel van algemeen werkende maatregelen een sluitstuk te vormen op met collectiviteiten afgesproken prijsgedragsregels.

De Prijzenwet zal een eigen leven leiden, voor zover zij op natuurlijke of rechtspersonen toepasbaar wordt, los van elk organisatorisch verband. Dit past niet in de door mij geschetste samenhang. Dit is het meest fundamentele bezwaar, dat ik helaas moet inbrengen tegen het voor ons liggende wetsontwerp. Juist omdat deze samenhang ontbreekt, is m.i. het gevaar niet denkbeeldig, dat hierdoor weerstanden gaan ontstaan, welke het regelmatig terugkerende overleg tussen de Minister en het bedrijfsleven in dezen op een te zware proef zullen

Terwindt

stellen. De Minister heeft in de Tweede Kamer gesteld, dat de grotere slagvaardigheid, die deze aanvullingswet hem bedoelt te verschaffen, omgeven is door een veel grotere mate van waarborgen ten aanzien van een zorgvuldig optreden (*Handelingen Tweede Kamer*, blz. 1536, linkerkolom, bovenaan). Dat mag zo zijn, voor wat betreft de beslissing of een individuele prijsstop zal worden opgelegd. Maar ten aanzien van wat daaraan voorafgaat, ben ik minder gerust.

Als ik zie in welk een moeilijke positie in de afgelopen maanden sommige bedrijfstakken bij een bezoek op het ministerie zijn gebracht, dan maak ik mij geen enkele illusie over de positie, waarin een individuele ondernemer zal komen te verkeren, indien hij daar zal moeten verschijnen, ook al behoort er van een prijsstop nog geen sprake te zijn. Hij komt daar te staan als een eenling tegenover de Minister en zijn ambtenaren, die de toepassing van deze Prijzenwet met de daartoe behorende spelregels tot in de finesses kennen. Hij staat daar alleen en zijn goede naam als zodanig kan in het geding zijn. Overigens vraag ik mij af of niet de mogelijkheid bestaat, dat ook bij het overwegen van een individuele prijsstop een gesprek met de bedrijfstak op zijn plaats is en zelfs uit het door de Minister gekozen systeem voortvloeit. Immers, voorwaarde voor het opleggen van een individuele prijsstop is het overwegen van een prijsstop voor de gehele bedrijfstak. Het nieuwe artikel 3a zegt in dit verband het volgende:

„Onze Ministers kunnen, wanneer zij overwegen toepassing te geven aan artikel 2, eerste lid, onder a, enz.”

De situatie in de gehele bedrijfstak is hier dus aan de orde. Dit blijkt overigens ook reeds uit het door de Minister aangevoerde argument van de olievlekwerking in de bedrijfstak. Een dergelijk gesprek behoeft niet in de weg te staan aan de in het nieuwe artikel 3a, 5de lid, voorgeschreven procedure. Ik kan mij nl. voorstellen, dat, met inachtneming van deze procedure die de Minister, zoals hij heeft toegezegd, ook zal toepassen voor de gehele bedrijfstak, zowel de betrokken ondernemer of enkele betrokken ondernemers als de gehele bedrijfstak voor een gesprek worden uitgenodigd. Daardoor zou althans het — wat ik zou willen noemen: — evenwicht van machten in mindere mate doorbroken worden dan bij de thans voorgestelde gang van zaken het geval zou zijn.

De essentiële karaktertrek van de voorgestelde wetswijziging is, dat een handeling i.c. prijsverhoging tot overtreding wordt verklaard, indien zij door de in de beschikking aangewezen onderneming wordt verricht. Dit is naar mijn mening in strijd met het beginsel van ons prijspolitiek systeem. Dit gaat uit van een collectieve gedragsplicht, waarmede niet verenigbaar is, dat uitsluitend een rechtsplicht met strafrechtelijke sancties in het leven wordt geroepen ten aanzien van één ondernemer.

Mijnheer de Voorzitter! Als ik thans mijn betoog samenvat, merk ik allereerst op dat een deel van mijn fractie van mening is, dat de sociaal-psychologische spanningen nog zo groot zijn en de prijsstabiliteit nog zozeer in gevaar verkeert, dat het zijn stem aan het aan de orde zijnde wetsontwerp zal geven, te meer omdat het van mening is, dat het wetsontwerp met voldoende waarborgen tegen rechtsonzekerheid is omgeven. Mijn gehele fractie staat uiteraard geheel achter de politiek van de Regering om een loon- en prijsinflatie te voorkomen. Ons land, waarin de exportpositie de barometer is voor de gehele welvaart en waarin een grote verantwoordelijkheid wordt gevoeld voor de vaste-inkomentrekkers, zou zich een dergelijke situatie niet willen en kunnen permitteren. In dit streven staat de Regering overigens niet alleen. Zij kan daarin niet alleen staan, mijnheer de Voorzitter, omdat de gehele opbouw van ons sociaal-economische leven gericht is op een gezamenlijk dragen van de verantwoordelijkheid. Voor wat het prijsbeleid betreft, komt deze verantwoordelijkheid tot uiting in de afspraken tussen de Minister van Economische Zaken en de organisaties van werkgevers. Essentieel daarbij zijn de goede verhoudingen tussen beide gesprekspartners en een evenwicht tussen enerzijds de spelregels voor het prijsbeleid en anderzijds de constructie

Terwindt e. a.

van de Prijzenwet. Helaas moet ik constateren, dat dit evenwicht en daarmede tevens de goede verhoudingen dreigen te worden verstoord door een wet, die het mogelijk maakt buiten elk organisatorisch verband onjuiste situaties te herstellen.

Ik wil voorts niet nalaten mijn verheugenis erover uit te spreken, dat de Minister alsnog de S.E.R. om advies zal vragen over de in dit wetsontwerp geregelde materie en dat hij dit afzonderlijk wil doen, los van de gerichte adviesaanvraag over de huidige sociaal-economische situatie.

Vervolgens is in het voorlopig verslag geconstateerd, dat de momenten, waarop de meeste prijsstoppen in de afgelopen maanden zijn afgekondigd, een aanwijzing vormen voor het feit, dat zij door de Minister mede op sociaal-psychologische gronden geboden waren. Hoewel ik gaarne van de Minister aanneem, zoals hij in de memorie van antwoord heeft gesteld, dat in alle gevallen de prijsgedragsregels waren overtreden, toch ben ik van mening, dat dit sociaal-psychologisch argument, dat door de Minister ook niet is weersproken, het gevaar voor discriminatie per definitie in zich draagt, welk gevaar bij de mogelijkheid om de wet op individuele ondernemers toe te passen, nog groter kan worden.

Als ik mij nu ten slotte afvraag na al hetgeen er het afgelopen half jaar is gebeurd zowel wat betreft de ontwikkeling van het algemeen prijsniveau als wat betreft de toepassing van de Prijzenwet zoals zij thans luidt, of uit dit alles de noodzaak van deze aanvullende bevoegdheid naar voren komt, dan spijt het mij te moeten concluderen, dat het antwoord van een deel van de leden van mijn fractie en van mij daarop voorshands ontkennend is.

Ik verneem daarom gaarne, mijnheer de Voorzitter, het antwoord van de geachte bewindsman op de verschillende door mij opgeworpen vragen.

De heer **Zijlstra** (A.R.P.): Mijnheer de Voorzitter! Verschillende in het voorlopig verslag aangeroerde punten zijn in de memorie van antwoord op bevredigende wijze behandeld. Korthedshalve kom ik daarop niet meer terug. Eén punt wil ik in dit verband nog noemen. Ik ben met de Minister van oordeel, dat men deze wet niet kan afwijzen op strikt formeel-juridische gronden. De in dit wetsontwerp gegeven rechtsfiguur moge minder gebruikelijk zijn in onze wetgeving, hij komt voor.

Vervolgens heeft de Minister terecht gewezen op het eigen karakter van de economische wetgeving. Mijn ernstige en ten dele zeer ernstige bezwaren tegen dit wetsontwerp zijn veeleer van materieel-economische dan van formeel-juridische aard. Het gaat voor mij vooral om de vraag, of de gevraagde bevoegdheid past in ons economisch bestel. Niet elke op zich zelf doelmatige maatregel is reeds daarmede aanvaardbaar.

Eerst iets over de ernstige bezwaren, daarna iets over de zeer ernstige bezwaren. Dat ernstige bezwaar heeft betrekking op hetgeen zich bij het niet-advies vragen aan de S.E.R. heeft afgespeeld. De Minister heeft een bevoegdheid gebruikt, die hem in de Wet op de Bedrijfsorganisatie gegeven is, nl. om van het voorschrift om advies te vragen af te wijken, als 's lands belang dat vraagt. Het is buiten kijf, dat het alleen de Minister is en niemand anders, die beoordeelt of het landsbelang dat vraagt. Maar daarmede is deze kous natuurlijk nog niet geheel af. Was het werkelijk — dat kunnen wij toch wel, zonder de bevoegdheid van de Minister aan te tasten, met elkaar bespreken — zo'n dringende spoed? Het is thans eind april en als dit wetsontwerp het zou halen in deze Kamer, dan komt het begin mei in het *Staatsblad*. Wanneer de S.E.R. er nu eens een maand op gestudeerd had, zou dat voor het prijsbeleid zo dramatisch zijn geweest? Ik zet daar voorshands een vraagteken bij. Er is echter nog meer, mijnheer de Voorzitter. Er is bij de S.E.R. — van verschillende kanten is daarop gewezen — de mogelijkheid tot een zekere spoedprocedure. Waarom is deze niet gevolgd? De Minister antwoordt hierop in de memorie van antwoord — het is een zeer mooi antwoord —, dat hij dat niet heeft gedaan, omdat hij toch werke-